

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre	6 frt — kr
Fél évre	3 " — "
Negyed évre	1 " 50 "
Egyes szám ára	6 " — "
Külföldre egy évre	8 " — "

Megjelenik hetenkint kétszer:
vasárnap és csütörtökön.

SZÉKELYFÖLD.

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hírlap.

Hirdetések közlési díja:
minden egy hasábos garmond-sorért vagy annak térfogatáért 4 kr, s minden egyszeri közlés után 30 kr bélyegdíj fizetendő. Nagy és többször közlendő hirdetményt a kiadóhivatal ár kedvezményben részesít.

A „Nyitlér” rovatban
közlendő cikkekért soronkin 10 kr fizetendő.

SZERKESZTŐSÉG:

KÉZDI-VÁSÁRHELYT:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

CSIK-SZEREDÁBAN:

Sprenez György szerkesztő lakásán.

KIADÓ-HIVATAL:

KÉZDI-VÁSÁRHELYT:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

A lap beltartalmát illető közlemények a szerkesztőségekben, az előfizetések, hirdetmények, nyitléri cikkek, stb. a kiadóhivatalban fogadtatnak el.

Felhívás előfizetésre.

A „Székelyföld” című politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi, hetenkint jelenlegi nagyságában 2-szer megjelenő hírlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre	6 frt — kr.
Fél évre	3 frt — kr.
Negyed évre	1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre	8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadtatnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, sziveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

T. vidéki előfizetőink a lap szétküldésében előfordulható rendtelenségek s egyéb kellemetlenségek kikerülése céljából sziveskedjenek jövőre a postai utalványokat egyenesen kiadó-hivatalunkhoz Kézdí-Vásárhelyre címezni.

A „Székelyföld” kiadó-hivatala.

A harmadik ülészak.

Megnyitott újabb az ország ház. Egy tömegben látjuk ismét a haza sorsának bölcs intézőit. A migráint kifrottírozta a testből a fürdőszolga, a meglazult, petyhüdt izmok helyreállította a massage; kezdődhetik újabb a harc. Csak a szellem betegbb most, mint volt az év végével; a kedélyek nyomottabbak, az arc mindenütt komor. Senki sem lett a fürdőben „fiatalabb”. A bántó események bélyege meglátszik minden arcon.

A „Székelyföld” tárczája.

A mi nem egészséges.*)

Nem egészséges száraz vagy poros levegőt beszívni. A belélegzett por a légcső és a tüdőben lerakódik s ott ingert és gyuladást idéz elő. Ha a rossz levegő kártékonyasága nem is észlelhető minden esetben, a rosszul fejlődötteknél és a betegségre hajlandó természetűeknél gyakran okoz légcső-, vagy tüdőgyuladást.

Nem egészséges túlmelegedett levegőt beszívni, mert az az orrhártyát izgatja és náthát okoz. A náthát csak több napi rendszeres élet mellett egyenlő hőmérsékletű szobában való tartózkodás által veszi ki. Minden belső és külső gyógyszer felesleges, sőt legtöbb esetben ártalmas.

Nem egészséges sok tekintetben a léghuzam. Sok ember esett hosszú és kínos betegségbe a léghuzam által való meghűléstől. A léghuzam által előidézett meghűlés okozza legtöbbször a torok, légcső, tüdő és a takhártyák gyuladást; nemkülönben a csúsz, gyomor- és bélhurut ugyancsak több-

*) E címmel jelent meg a napokban egy kis füzet, mely sok jó tanácsot tartalmaz az egészség fenntartására nézve. Kapható Robicek Zsigmondnál Budapesten. Ára 50 kr. Mutatóul itt közlünk mi is belőle néhány jó tanácsot. Felhívjuk a közönség figyelmét e hasznos könyvecskére. Szerk.

A gazda nélkül maradt portán csalán nőtt, a tetőbe rakott boglyát megkuszálták, a háztetőből kihuzogatták a nád-vesszőket, a kaptárba valaki belelőtt az öklét; ilyen helyzetben, így megpusztítva, megcibálva találták a honatyák az — ország házáat. A polyp garázdálkodott.

A vakáció szülte a Janszky-ügyet, illetőleg az Edelsheim-ügyet, a zavargásokat, a kir. kézirat utján való rehabilitációt. Ez alatt született a bolgár államcsiny és Battenberg Sándor „önkéntes” leköszönése.

Ezeket most mind el kell intézni, sőt nemcsak kell, de kötelesség elintézni. Sok teendője akadt a vakációból haza került gazdának. A portának tiszta udvarának kell lenni, a felgyült gáz most ki kell lapátolni; a mi csorba esett a kerítés falán, azt most újból be kell tapasztani s a további malterhullást is meg kell akadályozni.

Azokat a gyerekeket, a kik a ház falán szöveget húztak végig a ház elcsufítása végett, meg kell vesszőzni, s ha a rakoncátlan ficzkók a belső telken is csufot tűznek a gazda jószágával, felelősségre kell vonni az „udvarost” s vele együtt a többi cselédséget.

A leszakadt malter feltöltését tapasztassa be a gazda újból sürgősen, mert ha eső jön rá, leszakad az egész vakolat s a sőtét feltöltött marad a ház falán, mint valami mumus.

nyire a léghuzam által idéztetnek elő. Saját lakásunkban a léghuzam ellen könnyen védekezhetünk, de színházban vagy más nyilvános helyen is elháríthatjuk a léghuzam által való meghűlést, ha a rögtöni légváltás ellen arcunkat kendőnkkel eltakarjuk és melegebb öltönyt tartunk kéznél. Ha meg vagyunk arról győződve, hogy bajunkat meghűlés által szerzettük, addig is, míg orvosai segélyben részesülhetünk, folyamodjunk a régi időktől fogva hathatósan bizonyult izzadáshoz.

Nem egészséges, sőt határozottan veszélyes oly levegőt beszívni, mely feloszlásnak indult, szerves anyagok által megfertőztetve. Mi itt egyedül a rothadással kívánunk foglalkozni (ürülék, trágya, vargacser, csáva). Az árnyékszék mindenestre akkép szerkesztendő, hogy azok kártékony párolgása megakadályoztassék. E tekintetben egyedül a vízvezetékkel öblített csatorna-rendszer nyújthat elég biztosítékot. Ezt a rendszert kellene még a legkisebb városokban is alkalmazni s ezáltal sok betegség és halálozás hátráltatnék el. Nem kevésbé fertőztetik meg a levegőt a gyárak, különösen a vegyészeti. A ki egészségét becsüli, igyekezzék az ilyen vállalatoktól minél távolabb fekvő lakást bérelni. Igaz, hogy egészségrendőri szempontból e tekintetben már némely óvó rendszabályok hoztak, ezek azon-

El kell venni a szöveget, meg a vörös krétát a gyerekektől, nehogy máskor megint végighúzzák a ház végén.

S a képviselőháznak is most első dolga legyen az országon esett csorbát helyreállítani.

A kormánypart tagjai ásitozva foglalják el régi helyüket.

Hát történt valami?

S a képviselőház üvegplafondjára, mint valami silhouette-komédiás vászonfüggönyére, egymásután oda rajzolód-nak árnyékképpül a vakáció alatt történt események symbolumai s végül finaleképen egy óriási kérdő- és felkiáltó-jel.

S erre Helfy Ignác a kir. kézirat tárgyában, Horváth Boldizsár és Irányi Dániel a Battenberg Sándor ügyében, illetőleg a Balkánban történt s történni készülő események tárgyában intéztek interpellációt a miniszterelnökhöz.

Az ellenzék eme legtekintélyesebb férfiai szavuk egész súlyát dobták a mérleg serpenyőjébe. Az ércz, mely a serpenyőt lebillenté, csupa igaz érvelés, csupa igazság, tárgyilagos, alapos vádból kalapácsolva.

Lesz-e Tisza Kálmánnak annyi igaz portékája, mely a mérleget egyenlegbe helyezze?

Hisszük, hogy lesz. Sohajtjuk is. Tisza Kálmánnak hazafiságában nem illik kétkednünk; reméljük, hogy minden tekintetben meg fogja nyugtatni az orszá-

ban ritkán képesek a levegő romlását és megfertőztetését megátolni! Legveszedelmesebbek a phosphor-, ch'or-, kén- stb. gyárak. Nem kevésbé veszélyesek az anylin, gummi és más effle gyárak is. Az egyedüli óvszer ellenük az, ha tőlük minél távolabb bérelünk lakást.

Nem egészséges zsufolt helyiségek levegőjét beszívni, még kevésbé ilyen helyen aludni. Ilyen helyeken meghaladja a levegő szén-savtartalma a normális arányt. Különös súlyt kell fektetni arra, hogy hálószobánk jól ki legyen szellőztetve s hogy abban minden embernek elég levegője legyen. A betegeknek természetesen több levegőre van szükségük, mint az egészségeseknek. Angolországban a légmennyiség a következő mértékben van meghatározva. Fekvőhelyükre kell:

betegnek körülbelül . . .	22 köbm. levegő,
gyermek-ágyasoknak és ragadós betegségben szenvedő embereknek	30 " "
gyenge és öreg egyéneknek, ha éjjel-nappal egy szobában vannak, gyenge egyéneknek, kik a szobát elhagyhatják, egészségeseknek . . .	18 " "
	13 " "
	8 " "

Általában egy egészséges és kifejldött embernek 20-30 köbméter levegőre van szükség.

got, a mely most a keleti politikai események- és készülődésekkel szemben folyton kérdőleg tekint ő felé.

Á. É.

Országgyűlés. A képviselőház szept. 21-ki ülését kizárólag a választások vették igénybe; név szerinti szavazás után megválasztották a két alelnököt, a háznapot és hét jegyzőt. Megválasztották első alelnöknek: Szontágh Pált; másodalelnöknek: Bánffy Béla grófot; háznapnak: V. Kovács Lászlót; jegyzőknek: Tibád Antalt, Törs Kálmánt, Zsilinszky Mihályt, Popovics Istvánt, Szathmáry Györgyöt, Beöthy Algernont és Zay Adolfot.

Kereskedelmi szerződés Romániával. Sturza román külügyminiszter, ki hétfőn érkezett Budapestre, kedden hosszabb értekezletet tartott Tisza miniszterelnökkel és gróf Széchenyi kereskedelmi miniszterrel, miből a félhivatalos Bud. Corr. azt következteti, hogy a szerződési tárgyalások Romániával legközelebb újra fel fognak vétetni.

A magyar-oláh határkérdés. Ama vegyes bizottság, mely hivatva van a Románia és Erdélyország közt sűrűn felmerülő határsértési pöröket végérvényesen elintézni, legközelebb megkezdte üléseit. E célból a román kormány két katonai személyiséget fog Bésbe küldeni, kik a két év előtt alakult vegyes bizottságnak is tagjai voltak. A román kormány most dolgozza ki számukra az utasítást. Reméli, hogy a bizottság gyorsan s kedvezően fogja megoldani feladatát.

sége. Ebből könnyen ki lehet számítani, hogy mennyi levegő szükséges oly lakásba, hol több személy tartózkodik és alszik.

Nem egészséges a levegő kis és rossz ventilációs vendéglőben, a hol sokat isznak és dohányoznak. Már az egészségeseknek is ártalmas, óráig dohányfüstben, bor- és sörgőzben tartózkodni; mert a dohányfüst szén-sav mellett égési anyagokat és csekély mennyiségben szén-oxidgezt is tartalmaz. Gyenge, tüdő- és szívbeteg embereknek ez felett ártalmas. Vendéglőinkben, úgy, mint Angliában, külön dohányzószobákat kellene berendezni, hogy azok, kik dohányzás nélkül el nem lehetnek, abba vonulhassanak vissza.

Nem egészséges a levegő a legtöbb népiskolában, középiskolában, magasabb nevelőintézetekben és az egyetemen sem. Különösen a többnyire túltöltött népiskolákban kell hathatós ujtásokat behozni a szellőztetésnél. Szünetek alatt a tantermet el kell a gyermeknek hagyni s az ablakokat kinyitni, hogy a megrottott levegőt jóval pótoljuk. Ugyanezt kell tenni oly helyeken is, hol több óráig sok ember van együtt (pl. népgyűlésen, egyesületekben stb.)

Nem egészséges a levegő marhastállók mellett beszívni. Régebben azt hitték, hogy a tehénistálló levegője a sorvadásban szenvedő betegeknek hasznos. De mióta tudjuk, hogy egy állat sem bír na-

Státusgyűlés.

Első nap.

Az erdélyi román kath. státus folyó hó 20-án és 21-én tartotta meg az idei gyűlését Gyulafehérvárott. Lőnhart Ferencz erdélyi, püspök a gyűlést szép beszéddel megnyitván következett a tagok verifikációja; kitűnt, hogy összesen 86 tag jelent meg a meghívottak közül.

A jegyzői teendőkkel ez alkalommal is Veszely Károly és Finály Henrik bízták meg egyhangulag.

Tüntető lelkesedéssel fogadott indítványra a státusgyűlés, már konstituálva lévén, távirati feliratlal fejezte ki hódolatát a római szentszék iránt, ő szentsége áldását kérvén tanácskozással s elhatározta Simor bíbornok hercegprímás ő eminenciáját közelgő jubileuma alkalmából szintén egy feliratlal üdvözölni, melyet egy bizottság fog át-nyújtani.

Ezután a tanácskozással az igazgatótanács évi jelentésének sorrendje szerint megkezdett, az évi jelentés első pontja az igazgatótanács tagjairól és ügyviteléről egyeztetve, a második pont pedig az egyházi ügyekről a püspök azon kijelentésével véte-lik tudomásul, hogy a vallásalap segélyezése ügyében a lelkeszi jövedelmek összeírását el fogja rendelni, annak alapján káptalanával és az igazgatótanácsal egyetértve a kongrua ügyet rendezni fogja.

A harmadik pont a kolozsmonostori uradalomról, ugyancsak a negyedik, a Horék-féle ház fölépítéséről egyszerűen tudomásul vétetnek, de az ötödik pont, a nagyermási uradalom peres ügyét s az ezzel kapcsolatos száztízezer forintos kölcsönügyet illetve, élénk vitát keltett, melynek eredménye lön a határozat: „A gyűlés a kölcsönt nem adja meg, de a nyolcezer forintba rugó javításokat megszavazta s eseeleg a per felvételétől sem riad vissza a bérlőkkel szemben.”

A hatodik pont tárgya a radnóti uradalom jövődöbéli kezeléséről, a következő gyűlésre halasztatott.

Az igazgatótanácsba megválasztottak: Kovács Ferencz, Bálint Károly, Fábri Sándor, Mikó Bálint, Cseh Lajos, Finály Henrik, Jüllich István, gróf Heiser Jenő.

Második nap.

A 21-ki ülés főtárgyát a radnóti uradalom jövődöbéli kezelésének kérdése képezte, a melyre nézve a gyűlés hossza és beható vita után, mert nem találkoztott bérli, a házi kezelés mellett határozott.

A tárgyalás szép képét tüntette fel a világi bitsorsosok élénk érdeklődésének az egyházi vonatkozású ügyek iránt.

Ezután az évi jelentés és bizottsági véle-

gyobb hajlammal a tüdővész iránt, mint a kérődző állatok, ezóta józan észszel az ilyen helyen való tartózkodás tüdőbetegnek — de egészségeseknek sem — ajánlatos nem lehet. Az istállóknak sokféle penészgomba is jut a lehetetbe, mely nemcsak a beteg, de még az egészséges emberre is kártékony.

Nem egészséges olyan itet inni, a mely rothadó anyagokkal van megfertőztetve. Ez úgy történt, hogy — legkivált a városban — az emberi hulladékok tekintélyes része a földbe jut és idővel a talajréteget nagy mélységben bemocskolja. Dr. Pettenkofer szerint 0.9%-ny. ürülék nyomul München város talajába, Berlinben pedig 0.7%. Nálunk Budapesten, a hol a csatornázási rendszer felette sok kívánni valót hagy fenn, még sokkal nagyobb százalékokat kell felvennünk, annyi is inkább, mert Budapest egyik nagy része mindenféle organikus anyagokkal vegyített szeméthulladékokkal van feltöltve. Nem egészséges tehát Budapesten, de másutt sem olyan helyen lakni, a hol a házak ilyen talajon épültek. A hol a kutviz a talaj tisztálansága miatt meg van fertőztetve, czélszerű vagy forrált vizet inni, vagy a kutvizet jó szűrőköszülékkel megtisztítani. Természetesen a víz ezen műveletek által veszít ízéből, de ezen gyümölcslé vagy thea hozzáadásával lehet segíteni.

mény több pontját tudomásul vevén, a tanárok szolgálati és fegyelmi szabályzatát végleg elfogadták.

Kimondották a növeldei ellátásnak lehetőleg bérbeadás után leendő eszközösését.

Lőnhart Ferencz püspöknek pedig népiszkolai czélakra tett nyolcezerszázkilencvenegy forint adományért nagy lelkesedés között jegyzőkönyvileg szavazott a gyűlés köszönetet.

A kolozsvári csillagda eladását jóváhagyván, árának a tanulmányi alaphoz való csatolását elhatározták.

Az évi jelentés többi pontjait tudomásul vették.

Esküdtárszéli tárgyalás.

Maros-Vásárhely, 1886. szept. 20.

Tek. szerkesztő ur!

Becsés lapjának múlt évi 42., 46., 49. és 50. számaiban csikdelnei Kánya János, csikszeredai Szántó József, Hajnód Ignác és Kiss Gábor között lefolyt hírlapi polemia fellett, Kánya János panasza folytán, mai napon hangzott el a marosvásárhelyi esküdtárszéli verdiktje.

Nem lesz érdektelen épen azért, mert a „Székelyföld“ igen tisztelt olvasóközönsége bírálata alá bocsátotta Kánya János e lap fennemlített számaiban általa ellenfeleiről elmondott véleményét s ellenfeleivel szemben tanusított magatartását: épen e lapok hasábjain tenni egy pár szóban említést.

A sajtórendtartás által előírt formaszabályok szerint megalkult esküdtárszéli először a vádléval olvasott fel. E szerint Kánya János vádát emelt Szántó József ellen becsületsértés és rágalmaszás, Kiss Gábor és Hajnód Ignác ellen becsületsértés vétségéért.

Az esküdtárszéli mint az inkriminált közleményeket megelőzőleg megjelent hírlapi közleményekre hivatkoztak, elrendelte az összes ezen ügyre vonatkozó hírlapi cikkek felolvasását; ennek megtörténte után, miután vádlottak az esküdtárszéli felhozott állítások valóságát bizonyítani ajánlkoztek stannikat a végfolytatás személyesen is előállították s főleg miután az inkriminált közlemény egyik pontját Szántó József elsőrendű vádlott jogérvényes ítélettel igazolta a bizonyítási eljárás vezetettett be.

A törvényszék csak részben adott helyet azon pont bizonyításra, mely Kánya Jánosnak Baraczkos havasában történt erőszakos berontására s ennek folyán bekövetkezett hatósági letartóztatására vonatkozott; helyet adott a bizonyítási eljárásnak még azon irányban is: vajjon Kánya Jánosnak volt-e vélelmi érvényes czéne és joga, Baraczkos havasára kezét tehetni?

Az ezen irányban bevett bizonyítás eredménye döntő hatással volt az esküdtárszéli lekiismeretére és meggyőződésére; a bizonyítás csikpárti bírók Csizsár Elek és vádlottfalvi Dobai József személyesen jelenvolt tanu-állás eszközöltetett.

Nem csoda, ha a bizonyítás döntött az esküdtárszéli meggyőződésére és elhatározására nézve, mert annak eredménye megdöbbenő tényeket hozott ny. „vánoság”-ra.

Csizsár Elek a Baraczkos havas bírója és jogczimének jogosságára nézve megkérdezett, esküdtárszéli bizonyítja, hogy Kánya Jánosnak, „előleg atyjának, a Baraczkos havas iránti jogczime hémis, az általa és panaszló Kánya János által aranyágy” felfogadott tanu által koholtatott; bizonyítja továbbá, hogy a felfogadott tanukat Kánya János fizette, valamókusukat ő maga le s betanulás végett ő kézbesítette tanuknak; bizonyítja végül, hogy jól lehet ezen tanu valamósa alapján panaszló Kánya János atyja Baraczkos havas csalárd uton történt megszerzésének vádjá alól a két alsó bíróság egyhangú marasztaló ítélete daczára harmadbíróilag bizonyítékok elégtelensége miatt felfementt s a Baraczkos havas iránti igényének érvényesítéséért polgári perre utasított: mégis Kánya János, épen az általa előadott fennebbi tények folytán, tudva, jogtalanul rontott be a Baraczkos havasba s innen lánczra fűzve történt bekísértetése, mit ő és Dobai József közvetlen tapasztalatból bizonyítanak: csak jogos lehet.

Ezen bizonyítás nagyszerű hatást szült; az esküdtárszéli bizonyítás folyama alatt a velük szemben keserű könnyeket hullató Kánya János iránt nem szánalmat, hanem arcukból kiolvashatólag megvetést tanusítottak s minél tovább, annál barátságosabb tekinteteket vetettek a vádlottak padjára ültetett három fiatal emberre.

A bizonyítási eljárás egy, a Kánya János elfogatását s bekísértetését helybenhagyó miniszteri döntvény felolvasásával végződött.

A bizonyítás felhozott eredménye még a védelem előadása előtt eldöntötte a per sorsát. A hallgatóság között tompa morgás hallatszott azon nagymérvű korrupció fellett, mely a lefolyt bizonyítás alatt hozott nyilvánosságra, s csodálkozásának adott kifejezést, hogy Kánya János ilyen előélet után becsületeskeresni az esküdtárszéli mer fordulni s plane támadólag mer fellépni.

Ezután következett a védelem. Vádlottak személyesen védelmezték magukat. Általában kiemelte mindenik, hogy Kánya János őket minden ok nélkül megtámadta, emberiségük s becsületükben a felolvasott hírlapi cikkekkel kiolvashatólag becsülte, s miután Kánya Jánostól előadott s már köztudomásu előléte folytán lovagias elégtételt nem követelhetek, köztisztviselők lévén vádlottak, kénytelenek voltak a nyilvánosság előtt védelmezni magukat, védelmezni az által nevezetesen, hogy panaszlót a közönségnek tényeiben bemutassák s ezután a nyilvánosság előtt elmondott szavainak értékét a valóságig leszállítsák: mindenik vádlott kiemelte ezt, hogy az inkriminált közlemények Kánya Jánosra nézve sértők nem lehetnek, tekintve Kánya János előéletét, vádlottak iránt tanusított társadalmi viselkedését s főleg azt, hogy azok szó szerinti igazságot foglalnak magukban.

Szántó József elsőrendű vádlott, védelmében szépen fejtegette, hogy Kánya János neki régi ellensége, s különösen azért haragszik rá, mert a közigazgatási gyakornokság rendszeresítéskor Csikmegye főispánja által egyik állásra ő és nem Kánya Gyula, panaszló bátyja, lett kinevezve; ezóta őt folytonosan üldözi, felettes hatóságai előtt folyton panaszolja s egyébképen is, hol szereti ejtheti, mocskolja, s miután a hírlapi térre is átvitte személyes boszuját, ő is kénytelen volt védelmezni magát; de Kánya János az általa felhozottakat nem veheti sértésnek, mert azok szó szerint igazak, mint-hogy egy esetet azok közül bizonyított s ha megengedtetik neki, az összes, általa felhozott eseteket a tárgyalásra személyesen előrendelt tanuival igazolta volna; nem hiheti pedig azt, hogy az igazság előadása sértőnek vétséssék.

Különb is azt mondja, hogy Kánya Jánosra még több is fér, mint ő a nyilvánosság előtt el mondott; hisz Kánya János itt az esküdtárszéli előtt sem őszinte, itt is színlett minőségben szerepel, ügyvédjelöltnek vallja magát, pedig ő közvetlen tapasztalatból tudja s ha megengedtetik, igazolja is, hogy panaszló már 5 hónap óta nincs joggyakorlaton, mert 2 hónapig Csik-Szeredában sógorával összeállva mézszáros üzletet folytatott s ezzel is összeveszvéen, azután Csik-Delnén gazdaságot s ehhez tartozó mellék foglalkozásokat üz. És itt Szántó még folytatta volna ezen érdekes biográfiát, de az elnök által félbeszakított. Egyszerűen Szántó a meggyőződés egyszerű hangján s természetes módon előadott védelmével megnyerte az esküdtárszéli vonalmát s ügyét még jó előre biztosnak tarthatta.

Másodrendű vádlott Hajnód Ignácra nehezült leginkább panaszló vádjának sulya s főképen azért találta sértve, illetőleg érezte sértve magát, mert Hajnód azt írta róla, hogy midőn apja a csiksomlyói praetoralis épület aljában bezárva volt, ő fenn egy nyilvános bálban megjelent és tánczolt.

Hajnód Ignác vádlott is egyszerű szavakkal ugyan, de a meggyőződés hangján értelmesen védelmezte magát s ő is panaszló által történt alaptalan kihívás folytán érezte magát feljogosítva az inkriminált közlemény írására, s annak igazságára s arra hivatkozott, hogy ha megengedtetik, kész is,

képes is azt bebizonyítani, különben — mint mondja — ezen eset Csikmegyében közszájon forog, ő azt csak rectifikálta, s ez okon, a mint a közlemény írásakor, úgy ma is azon meggyőződésben van, hogy az igazság elmondása sértő csak nem lehet!

Harmadrendű vádlott Kiss Gábor ellen legkevesebb hozatott fel, s az ő védelme is rövid, de talpraesett volt. Kiss azért vádlottat, mert Kányát szemtelen rágalmaszónak nevezte azért, hogy az ő jellemében — daczára annak, hogy őt Kánya nem is ismerte — kétkedni mert. Kiss Gábor védelmében is megmaradt a közleményben kifejtett fel-fogása mellett s állította, hogy Kányára, ki őt ismeretlen léte daczára jelleme s emberiségében kisebbitette, ezen kifejezés ráillik, ráillik nevezetesen Kányának vele szemben tanusított eljárására, s állításának igazolására a bizonyítási eljárás során felhozott jellemző tényekre hivatkozott. Kiss Gábor rokonszenves alak; megjelenése, fellépése megnyerő s ehhez egyszerű, mesterkéltég nélküli védelméhez hozzá véve, könnyen magához hódította, megnyerte az esküdtárszéli rokonszenvét.

A védelem előadása után a törvényszék elnöke felolvasta az esküdtárszéli feltett kérdéseket, röviden összefoglalta a tárgyalás eredményét, s reprodukálta azt az esküdtárszéli előtt, s figyelmeztetve őket letett esküjükre, határozathozatal végetti visszavonulásra szólította fel.

Vádlottak nem lehettek kétségben az iránt, hogy az esküdtárszéli verdiktje felmentésükre fog szólni, mert ott, hol egyedül a meggyőződés, a lelkiismeret s nem a törvény holt betűi döntenek, a tárgyalás során bizonyított tények hatása iránt egy perczig sem lehetett kétkedni; mindamellett ugy vádló, mint vádlottak s a jelenvolt nagy számú intelligens hallgatóság izgatottan várta az eredményt, a melyet rövid tanácskozás után az esküdtárszéli elnöke Lakatos tanár határozott, csengő hangon hozott nyilvánosságra.

Azon kérdésre, hogy az esküdtárszéli megvannak-e lelkiismeretükben győződve, hogy az inkriminált közleményeket vádlottak írták: egyhangulag igennel feleltek; azon kérdésre, hogy foglaltatik-e azokban becsületsértés avagy rágalmaszás: Szántó Józsefet illetőleg 11 nemmel, egy igennel felelt; Kiss Gábort és Hajnód Ignácot illetőleg egyhangulag nemmel feleltek; ugy egyhangulag nemmel feleltek azon utolsó kérdésre is, hogy: vádlottak bűnösök-e vagy nem?

Ezután a törvényszék elnöke az esküdtárszéli nem vétke határozata alapján hozott elutasító ítéletét hirdette ki, mely szerint Kánya János panaszával elutasított s az eljárás-sal felmerült 176 frt költség megfizetésére köteleztetett.

Jól esett a nálunk érvényben lévő formaszéri eljárásához szokott embernek ezen különleges eljárást hallgatni, s hallgatni azt, hogy a becsületes meggyőződés s befolyásolhatatlan lelkiismeret mily szépen találja el elhatározásában az igazat; jól esett hallani s tudni azt, hogy az esküdtárszéli az emberek jelleme s becsülete felett nem törpálcát egy ingerült állapotban kiejtett szó miatt; míg másfelől jól esett hallani azt, hogy az esküdtárszéli az ember jellemét s becsületét a szennyből megvédi ugyan, de megkívánja, hogy a ki ezen segélyért az esküdtárszéli fordul, maga is jellemes és becsületes ember legyen.

Szóval a tanulás az egész eljárásból csak az lehet, hogy a ki más emberségében s becsületében ok nélkül piszkálódik s igazolatlanul másokat sértetget, s a ki saját egyéniségét s hibáit fel nem ismeri, hanem ezek daczára másokat akar eltiporni: az boszúja kitöltéséért az esküdtárszélihez ne forduljon, mert a tisztességes meggyőződés csak elégtételt ad, de boszút nem áll.

TANÜGY.

Tanügyi miseriák.

VI.

Brassómege közigazgatási bizottságától. Tiszteletes Fejér Gyula ág. ev. lelkész és gondnoksági tag urnak

Pütkörczen.

Folyó évi ávril hó 27-én 98. sz. alatt ide tett előterjesztése, illetőleg a nagyméltósága

vall. és közoktatási m. kir. miniszter urhoz intézett, két darab melléklettel felszerelt felebbezés azon megjegyzéssel küldetik vissza, miszerint ezen közigazgatási bizottság folyó évi április hó 12-én 249. sz. alól már tett felterjesztést az iránt, hogy a pütkérczi állami elemi iskolai gondnokságba még három tag nevezessék ki.

Brassó megye közigazgatási bizottságának 1886. évi május hó 10-én tartott üléséből

Főispán ur helyett:

Roll Gyula,
kir. tan., alispán.

III.

Nmiltósgu vall. és közokt. miniszter ur! Kegyelmes uram!

A brassó megyei tek. közg. bizottság ez évi május hó 10-éről 301. sz. alatt kelt, de kezemhez csak 18/V. 1886. este 6 órakor érkezett átiratában nagyméltóságodhoz címzett felebbezésem, a helyett, hogy rendeltetése helyére hivatalból felküldötte volna, oda tartozó mellékleteivel együtt elintézetlenül hozzám visszaküldötte.

Ilyen tanügyi igazgatszolgáltatást soha se láttam! Ez valóságos ázsiai állapot! Indokolt fegyelmi vizsgálat kéretik az iskolai törvény értelmében — pláne nyolczszoros mulasztás visszaélése miatt — és azt a tek. közigazgatási bizottság még csak számba se veszi, sőt a helyett, hogy azt nagyméltóságodhoz felküldötte volna: határozottan hivatalos kötelességet mulaszt!

Midőn a pütkérczi iskolaügy fejlődésének jól felfogott érdekében s az állam-kincstár javára régebben több fontos irányban felszólaltam s indokaimmal nagyméltóságodhoz fordultam, ezen iratok kezeihez nem jutván, azt a brassói tek. közigazgatási bizottságban nagys. Koós Ferencz és Pesten mélt. Gönczy Pál ur úgy szólva minden eredmény nélkül elsimították — s ma sincs orvosolva semmi!

Pedig, — hogy ez uttal csak két körülményt említek fel — ha ez meg nem történnik, akkor ma a közoktatási tárczában a mai zilált pénzügyi viszonyok közt — csak 2 tanévét és csak Pütkérczet tekintve — 600 frt pénztöbblete volna! Mert az oklevél nélküli, a törvény és iskolai szerződésünk ellenére ide tett szakképzettlen új tanítónőnk nem lett volna szabad 500 frt teljes és rendes fizetésre alkalmazni, hanem míg vizsgát tesz, csak segédi minőségben — évi 300 frt díjjeltekkel — javadalmazni! Nem lett volna szabad faluhelyen egy fedél alatt levő, de a törvény kívánalmainak meg sem felelő tanterem s tanítói lak 300 frtnyi drága évi bérletét folyóvá tenni, mikor azt idejében a gondnokság gyűlésében egy tag felszólalása alapján 200 frt bérletért meg lehetett volna kapni!

Mély tisztelettel kérem tehát nagyméltóságodat, méltóztatassék a pütkérczi gondnoksági elnökség ellen a fegyelmi vizsgálatot elrendelni s a gondnokságot teljesen megújítván, az 5 új taghoz még három taggal többet kinevezetni.

Mi czélból mély alázattal ide zárom az 1886. év február hó 25-éről 60. sz. a) alatt fegyelmi vizsgálati kérelmemet és ennek 60. sz. b) alatti mellékletét. Továbbá idei 97. sz. alatt ez év április 27-éről felebbezésemet és a brassó megyei tek. közg. bizottság május 10-éről 301. sz. alatt kelt — s minden indokot mellőző — átiratát is ide mellékelem.

Ki ezek után mély tisztelettel vagyok Nagyméltóságodnak, Kegyelmes uramnak Pütkérczen, 1886. április hó 27-én

legalázatosabban szolgálja:

Féjér Gyula,
ev. lelkész s gondnoksági tag.

Különlélek.

— Szász Domokos kolozsvári ev. ref. püspök Seps-Szentgyörgy városában időzvé, a kézdivásárhelyi egyházmegye részéről egy nagyobb számú küldöttség utazott le Seps-Szentgyörgyre szombaton, hogy a k.-vásárhelyi ev. ref. hívek őszinte tiszteletét és szeretetét tolmácsolja a jeles főpásztor előtt.

— Halálozás. Özv. Sebesi Józsefné, Kézdi-Vásárhely város egyik legidősebb nője, egy szélesen kiterjedt család feje, folyó hó 24-én elhalt. Haláláról a következő gyászjelentés adatott ki:

„Alattirtak szomorodott szívvel jelentik, hogy a véség ékes koronáját viselt agg nő, a régi háziasság és munkásság példányképe, a gyermekei boldogságára nyugalommal tekintő édes-, nagy- és dédanya, a szív utolsó dobbanásáig példaadó szeretetet tanúsító testvér, Isten munkáiban megnyugodott valóságos nő: özv. Sebesi Józsefné szül. Kovács Ilona, folyó évi szeptember 24-én d. e. 10 órakor életének 85-ik, özvegységének 34-ik évében öregségi elgyengülés következtében örök álomba szenderült. Az idvezült agg nő porrésezi folyó hó 26-án d. e. 10 órakor fognak az ev. ref. egyház szertartásai

szertint örök nyugalomra helyeztetni, mely végtisztességtételle a rokonok, barátok és ismerősök szomorúan meghívtnak. Béke lengjen porai felett! Kézdi-Vásárhelyt, 1886. szeptember 24-én. Sebesi Sára özv. Csiszár Pálné, Sebesi Ilona s férje Szabó Mózes, Sebesi Anna s férje Booskor Károly, Sebesi Mari s férje Pongrácz János, Sebesi Róza s férje Nagy Dénes, mint szerető gyermekei, s ezeknek gyermekei és unokái, mint az idvezültnek unokái és dédunokái. Kovács Judith özv. Jancsó Jánosné, Kovács Rebeka özv. Baka Mihályné, Kovács Áron kereskedő s neje, mint testvérek, s ezeknek gyermekei és unokái; ugyszintén néhai Kovács Abraham és Kovács Miklós utódai.“

— Gyászjelentés. Alólírottak fájdalomdukt kebelük tudatják a gyöngéden szerető férjnek, a legjobb apa, jó testvér, nagypapa, valódi rokon és barát csikszépvízi Csáki József, nyug. csász. kir. főhadnagynak élete 76-ik, boldog házassága 39-ik évében, a szentségek áhitatos felvétele után f. év és hó 22-én d. u. 3 órakor végelegyengülésben történt gyászszos elhunytát. A megboldogultnak földi részei f. 1886-ik évi szeptember 25-én d. u. 3 órakor fognak a csikszentmiklósi köztemetőbe elhelyeztetni, — lelkeért pedig az engesztelő szent mise-áldozat a csikszentmiklósi anyagyházban f. hó 27-én reggeli 10 órakor fog a Mindenhatóknak bemutattnak; mely mindkét végtisztességre minden közeli és távoli rokonok, ismerősök és bajtársak szomorúan meghívtnak. Az örök világosság fényeskedjék neki! Csik-Szépvízen, 1886. szeptember 22-én. Csáki Józsefné szül. Abos Anna, az elhunytak özvegye. Csáki Teréz férj. Kozma Vinczéné, Csáki József és Emma, az elhunytak gyermekei. Csáki János, Csáki Erzsébet férj, Deák Elek, az elhunytak testvérei. Kozma Vincze, veje. Kozma Sándor, unokája.

— K.-Vásárhelyt az egyiptomi szembetegség nagy mértékben lépett fel. A különböző iskolákban a tanuló ifjúság között naponként nagyobb elterjedést nyer. A kézdivásárhelyi „Rudolf“-kórházban a kantai római kath. algyimnasiunból 17 beteg gyermek van ápolás végett elhelyezve; sokkal nagyobb ennél azok száma, kik ápolás végett bejárnak, mivel a helyiség szűk volta miatt nem lehetett elhelyezni. Bejáró szembeteg van a r. kath. gymnasiumból 15, a felső-népiskolából 10, a községi iskolákból 12, az árvalány-nevelő intézetből 9. E szerint tehát 63 szembeteg áll jelenleg gyógykezelés alatt. Megyénk erélyes alispánja br. Apór Gábor ur e tárgyban Kézdi-Vásárhelyt járt s személyesen tekintette meg, hogy a veszélyes kór megakadályozása iránt meg vannak-e a szükséges intézkedések téve.

— Tűz. Gyakori tüzesetek rémitgetik Kézdi-Vásárhely város lakóit. Némely hónapban kétszer-háromszor is megkonduknak a vészharangok s mindig csak a csodás véletlen ment meg a végpusztulástól. A múlt pénteken is egész nap heves szél dühöngött s az ember remegve gondolt arra, hogy ha most tűz ütne ki, és este 11 órakor már megvilágosodott az északi láthatár, jelezve, hogy itt van a vész. Szerencsére a szél elpihent s nem lett nagyobb veszély. Welnreiter Györgynek egy csúre s takarmánykészlete égett le.

— Csik-Szereda város t. tanácsának figyelmét felhívjuk a vízvezető medencék burkolatához összehordott körakások miatt a folyó hó 29-én tartandó országos vásár alkalmával bekövetkező komoly eshetőségekre. Az a nélkül is keskeny utat ezen körakások annyira megszükitették, hogy két szekér alig tudja egymást kikerülni, s miután épen a köhídtől a szögletig van a legnagyobb forgalom, kérjük a városi tanácsot, rendeljen ki a vásár alkalmára 4 csendőrt ezen szakaszra, a kik a rendre felügyeljenek s a szokásos sebes hajtást meggátolják.

— Multság. A gyergyószentmiklósi szegény tanulókat segélyező egyesület a kolozsvári gazdasági egyesülettel közreműködése mellett folyó évi október 9- és 10-én a Laurenczi-féle teremben gyümölcskiállítás és ezt bezárólag október 10-én ugyanott táncestélyt rendez, mely alkalommal a kiállított gyümölcs nagyjából a jelenlevők között külön külön díj nélkül kisorsoltatik. Belépti díja a gyümölcskiállításra, mely nevezett napokon reggeli 9 órától d. u. 5 óráig megtekinthető, 10 kr.; a táncestélyre személy-jegy 60 kr., család-jegy 1 frt 50 kr.

— József főherczeg nemesszívűsége. A Maros-Vidék írja: József főherczeg rendes kíséretével e hó 13-án, a farszto hadgyakorlatok

ról Marosvásárhelyre visszatérőben, a csapatradnóthi vasuti állomáson megtudta, hogy egy beteg honvédet ide hoztak, hogy innen kórházi ápolás alá szállítsák. A főherczeg a beteg honvédet azonnal felkereste, üterét megtapogatta, állapotát kikérdezte, azonnal borogatást rendelt s orvost hivatott elé, hogy gondozás alá vegye a beteget.

— Curiosumképen említjük meg, hogy Kézdi-Vásárhelyt a mult szombaton 10 drb marhát vágtak le, e szerint tehát körülbelül 1500 kilogramm marhahus került e napon mészárszékre. Megértük azt a dicső időt is, hogy egy kilogramm húst 16, írva tizenhat krajczáron kínálnak. A mai rossz viszonyok között a szegény ember csak úgy élhet meg, ha mindig húst eszik.

— A trónörökspár Erdélyben. A trónörökspár görényi udvartartásának berendezésére e hó 28-án érkezik az udvari személyzet Görénybe. Teleki Samu gróf két négyes fogatát küldte Sáromerkére a trónörökspár rendelkezésére.

— Katonai forradalom Spanyolországban. E hó 19-én Spanyolország fővárosában, Madridban, katonai forradalom ütött ki, melyet azonban csakhamar elfojtottak. Mintegy 300 katona vonult végig a városban „Éljen a köztársaság!“ kiáltások között, hatalmukba ejtve a déli vasut pályaudvarát. De ennél többet nem tehettek, mert ekkor az utánuk rendelt csapatok szétverték őket. Számos elfogatás történt. A lázadók haditörvényszék elé állíttatnak.

— A főváros budgetje az 1887-ik évre a főszámvevő tervezete szerint 7.989,806 frt bevétellel és 8.235,532 frt kiadással van előirányozva. E szerint deficit 246 ezer frt.

— Színgál keresztelő. Sajnátságos ceremóniának voltak tanúi e hó 16-án a párisiak. A színgál karaván ugyanis, mely tavaly nálunk is megfordult, egy csecsemővel megszáporodott, s ezt buddha szertartás szerint 25,000 kiváncsi párisi jelenlétében keresztelték. A keresztelő azzal kezdődött, hogy két színgál pap a gyermek bölcsője elé lépett, hogy sorsát megjövendőljék. Az órákulum úgy szölt, hogy a gyermek hosszú életű lesz s számosak lesznek az utódai. A szertartás legegrotikusabb része délután folyt le. Az asszonyok adott jelre elhagyták a sátrakat, s vad dalokat énekelve, Szakyn Muki szent fogát arra a helyre vitték, hol a gyermek a fűben fektült. Itt virágot szórtak a gyermek fölé, miáltal a férfiak énekeltek. A gyermeket atyja családú névén kíván még „Paris“ névre is keresztelték. Végezetül az egész atyafiaság az anya sátrába ment, s ezt különféle czecebecsékkel és gyümölcscsel megajándékozták.

Vajköpülő-gép. „Uj világ, uj találmányok; más emberek, más rendszer“ — mondja a példabeszéd; és igaza van. Utóbbi időkben bámulatos haladást tapasztalunk ugy az ipar, mint a gazdaság terén; mindamellett a belgazdaság terén még sok minden a régi mód szerint megy. Így például a vajköpülésnél a cselédek vagy gazdasszonynak ugyancsak kell izzadni s mindig panaszkodnak, hogy még a lelküket is kirázzák, míg a tejfölből kiverik a vaját; a fogyasztók pedig; hogy a vajnak savanyúsága van, vizes, iztelen, vagy tisztátlan. Örömmel hívjuk fel tehát a gazdaság közönség figyelmét egy új találmányra, a vajköpülő-gépre, melylyel mindezen nehézségek és hátrányok elkerülhetők s melylyel pompás, egészséges vaját lehet előállítani. Sajnálattunkra hely szűke miatt a gép szerkezetének leírásával nem szolgálhatunk; utalunk e tekintetben a mai számunkban megjelenő, „Csoda a találmányok terén“ című hirdetésre. Annnyit azonban e helyen is megjegyzünk, hogy a gépről több lap igen előnyösen emlékezett meg; kezelése sem sok időt, sem nagy költséget nem igényel; a gazdára és tejárusra nézve pedig nélkülözhetlen szükséglet. Kapható nagysága szerint különböző árakban egyedül és kizárólag S. Löw általános kiviteli irodájában (Bécs, Nordbahnstrasse Nro 26.)

Az „Olvasókör“ című regény-folyóirat most Brühl G. „A gályarab menyasszonya“ című történeti regényét közli, melyből eddig 3 füzet jelent meg Ára negyedévre, azaz 6 füzetre, 1 frt 50 kr.

Köszönetnyilvánítás.

Felejtethetn nem szül. Binder Józsefának elhunytá és temetése alkalmával a részvét oly megható módon és oly magasztosan nyilvánult, mikép sajjó keblem csak ezen vigasztaló tudatban lehet enyhülni. Ezen tudatból, de mert elmulasztatlan kötelességet is vélek teljesíteni, itt a nyilvánosság terén is

hálás köszönetet mondok mindazon rokonaim, ismerőseim és különösen pályatársaimnak, kik elég szivesek voltak nagyrabecsült jelenlétökkel is enyhíteni a csak ezelőtt pár évvel ide települt idegen lelki fájdalmait.

Kézdi-Vásárhelyt, 1886. szept. hó 22.

Fábrícius Károly,
kir. törvényszéki írnok.

Szerkesztői izenet.

M. I. urnak. Nincs módunkban czikkét díjazni. Ha e nélkül a közlésbe beleegyezik, kérjük tudatni; ellenkező esetben sziveskedjék a kézirat felől rendelkezni.

Felelős szerkesztők:

Ifj. Dobay János. Sprencz György.
Kiadó tulajdonos:
Szabó Albert.

Sz. 4428. tlkv

1886.

Árverési hirdetményi kivonat.

A k.-vásárhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság, közhírré teszi, hogy Háromszék megye gyámpénztára végrehajtónak Boros Károly végrehajtást szenvedő elleni 225 frt tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a kézdivásárhelyi kir. törvényszék területén levő, Lemhény községében fekvő, a lemhényi 649. számú tjkvben foglalt 2933. hr. sz. 30 frt, 3162¹/₂. hr. sz. 120 frt, 3399¹/₂. hr. sz. 50 frt, 8520. hr. sz. 100 frt, 9230. hr. sz. 50 frt, 9480. 9481. hr. sz. 50 frt, 9636., 9637., 9638. hr. sz. 62 frt, 3007¹/₂. hr. sz. 280 frt b. é. ingatlanokra összesen az árverést 742 frt ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1886. évi október hó 6-ik napján d. e. 9 órakor Lemhény községében a község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozők tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát készpénzben vagy az 1881. évi LX. törvényezikk 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kézdivásárhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság üléséből, 1886. évi június hó 2-án.

Sz. 383—886.

v. h.

Árverési hirdetés.

Alólírt kir. bir. végrehajtó a kézdivásárhelyi kir. járásbírósnak 1886-ik évi 2605. szám alatt kelt végzése folytán ezenen közhírré teszi, miszerint végrehajtató sepsiszentgyörgyi Benke Andrásnak 263 frt o. é. követelése s járulékai iránt végrehajtást szenvedők dálnoki ifj. Kovács János, Debora, Albert, és Dávidtól kielégítési végrehajtás folytán lefoglalt 425 frta becsült ingóságok, u. m. egy 4 éves és 2 koros pej kancza, egy 2 éves barna ménésikő, gazdasági szekerek és 10 darab juh, nyilvános bírói árverésen el fognak adatni, miuek Dálnokban a község házánál leendő eszközzésére határidőtől 1886. évi október hó 9-ik napjának délelőtti 10 órája tüzetik ki, mely árverésre a vevők oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érdekllett ingóságok emez árverésen, az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §. értelmében, szükség esetében becsáron alól is eladatni fognak; a lefoglalt ingóságok netaláni elsőbbségi igénylői pedig figyelmeztetnek, hogy jogaikat alólírt kir. bir. végrehajtónál Kézdi-Vásárhelyt és az árverés napján a helyszínén Dálnokban az árverés kezdetéig oly bizonyosan és szabályszerűen érvényesítsék,

